

HALINA WRÓŃSKA CMW
Lublin

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNO-NAUKOWA PROFESORA MIECZYŚŁAWA MAJEWSKIEGO SDB

I. BIOGRAFIA NAUKOWA

Ks. prof. dr hab. Mieczysław Majewski urodził się 9 stycznia 1928 r., jako jedno z ośmiorga dzieci Stanisława i Antoniny z Grabowskich w Olszewce k. Przasnysza w woj. ostrołęckim. W rodzinie stosunkowo wczesnie zaprawiał się w różnych posługach gospodarczych, a przede wszystkim uczył się realizmu, usłużności, oszczędności, poświęcenia, gościnności, tolerancji, altruizmu, miłości i wspólnotowości, które później zaowocowały na różnych etapach jego życia.

Szkolę podstawową rozpoczął w rodzinnej miejscowości w r. 1935, a ukończył podczas wojny na tajnych kompletach. Bezpośrednio po wojnie wstąpił do Niższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Marszałkach k. Ostrzeszowa w woj. poznańskim, gdzie wcześniej kształcił się w tamtejszym gimnazjum. Małą maturę zdał eksternistycznie w Siemianowicach Śląskich. W latach 1948/49 zdobywał podstawową formację zakonną w nowicjacie w Kopcu k. Częstochowy. Dużą maturę uzyskał po złożeniu w 1950 r. eksternistycznego egzaminu dojrzałości w Lublinie w gimnazjum im. Jana Zamoyskiego. Rok później rozpoczął studia pedagogiczne na Wydziale Humanistycznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ukończone uzyskaniem magisterium na podstawie pracy pt. *Socjologia zabawy dziecka przed-szkolnego* pisanej pod kierunkiem prof. dr. S. Kunowskiego. Studia filozoficzne i teologiczne odbywał w Wyższym Seminarium Duchownym w Oświęcimiu i w Krakowie. Święcenia kapłańskie, razem ze swoim młodszym o cztery lata, rodzonym bratem Janem, otrzymał z rąk ks. bpa A. Pawłowskiego 18 maja 1958 r. w Salezjańskim Wyższym Seminarium Duchownym w Łądzie nad Wartą.

W 1964 r., dzięki życzliwej pomocy ówczesnego dziekana, ks. prof. dr. J. Pastuszki, obronił na Wydziale Filozofii KUL pracę doktorską pt. *Psychologiczno-pedagogiczne podstawy systemu prewencyjnego św. Jana Bosko* (promotor: ks. prof. dr J. Pastuszka, recenzenci: ks. prof. dr J. Dajczak, prof. dr S. Kunowski). W r. 1969 decyzją księdza rektora prof. dr. W. Granata został zaangażowany do pracy dydaktycznej i naukowej w KUL. W pierwszym roku swej pracy na uniwersytecie prowadził zajęcia zlecone z pedagogiki w Wyższym Lubelskim Seminarium Duchownym i z katechetyki na Specjalizacji Katechetycznej KUL. Po roku uzyskał status asystenta z pełnym wymiarem godzin wypełniając go wykładami i ćwiczeniami z katechetyki.

W celu pogłębienia swojej specjalności i opanowania języków obcych przebywał w r. 1966 przez sześć miesięcy w Berlinie, w r. 1970 przez cały rok w Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim w Rzymie, w r. 1971 przez trzy miesiące w Paryżu, w r. 1975 przez pół roku w Monachium, w r. 1979 przez sześć miesięcy w Londynie, w r. 1984 przez pół roku w Louvain-la-Neuve.

W tym czasie napisał pracę pt. *Antropologiczna koncepcja katechezy*, będącą razem z całokształtem dorobku naukowego podstawą kolokwium habilitacyjnego, które odbyło się na Wydziale Teologii w r. 1973 (recenzenci: ks. prof. dr hab. P. Poręba, ks. prof. dr W. Granat, doc. dr hab. N. Reuttowa). Po zatwierdzeniu habilitacji w 1974 r. uzyskał stopień docenta. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego w Katedrze Katechetyki KUL otrzymał w r. 1986 na podstawie dorobku naukowego (recenzenci: ks. prof. dr hab. A. Zuberbier, ks. prof. dr hab. P. Poręba, ks. prof. dr hab. J. Charytański), zaś tytuł profesora zwyczajnego w tej samej Katedrze otrzymał w roku 1986 na podstawie oceny dorobku naukowego (recenzenci: ks. prof. dr hab. W. Piwowarski, ks. prof. dr hab. S. Grzybek, ks. prof. dr hab. J. Charytański).

W swojej pracy naukowej doznawał wielu szczególnych przeszkód ze strony czynników państwowych. Będąc klerykiem musiał zdawać egzamin dojrzałości eksternistycznie, gdyż wszelkie inne próby były przekreślone. Ukończywszy pracę doktorską, po zlikwidowaniu pedagogiki w KUL, pukał do drzwi wielu uniwersytetów z prośbą o umożliwienie przeprowadzenia przewodu doktorskiego, ale niestety wszędzie napotykał na zasadnicze przeszkody, a ostatecznie na zdecydowane odmowy, tylko ze względu na to, że był księdzem i zakonnikiem. Stawiano mu także liczne przeszkody, wykazując braki w postawie socjalistycznej i przesuując terminy załatwienia sprawy, tak przy zatwierdzeniu habilitacji, docentury i profesury, jak i przy każdorazowym wyjeździe za granicę.

II. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA I ORGANIZACYJNA

Ks. prof. Mieczysław Majewski rozwinął szeroką działalność dydaktyczną szczególnie w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Prowadził zajęcia dydaktyczne w Instytucie Teologii Pastoralnej przy Katedrze Katechetyki a do 1994 r. także na kursie zwyczajnym „B”

Problematyka wykładów z katechetyki koncentruje się wokół takich tematów, jak: współczesne kierunki katechetyczne, metodologia katechetyki, katecheza permanentna, środowiska katechetyczne, metody i środki skutecznej katechezy we współczesności oraz proces katechetyczny, katecheza integralna i katecheza młodzieży.

Poza KUL ks. Profesor prowadził wykłady i ćwiczenia z psychologii wychowawczej, pedagogiki, dydaktyki i katechetyki od r. 1959 w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Oświęcimiu i Krakowie.

Szczególnym wyrazem działalności naukowej i dydaktycznej ks. prof. Majewskiego jest fakt, że pod jego kierunkiem przygotowano i obroniono 200 prac magisterskich oraz 54 rozprawy doktorskie. W przygotowaniu pozostaje 17 prac magisterskich i 31 rozpraw doktorskich. Ponadto był recenzentem licznych rozpraw doktorskich zarówno w KUL, jak i w innych uczelniach. Napisał także 5 recenzji dorobku naukowego i rozpraw habilitacyjnych (dla biskupa A. Długosza – PAT, ks. M. Jakubca – PAT, ks. R. Niparko – PWT Wrocław, ks. R. Harmacińskiego – PWT Wrocław i ks. M. Rusieckiego – KUL) oraz 5 recenzji w sprawie uzyskania tytułu profesora (dla ks. J. Charytańskiego – ATK, ks. R. Murawskiego – ATK, ks. R. Kamińskiego – KUL, ks. S. Kulpaczyńskiego – KUL, ks. J. Wilka – KUL).

Rozprawy doktorskie i magisterskie pisane pod jego kierunkiem obejmują badania teoretyczne oparte na źródłach i opracowaniach oraz empiryczne, realizowane za pomocą ankiety, wywiadu i obserwacji. Dotyczą one historii katechezy i katechezy współczesnej; uwarunkowań, odnowy, tożsamości i skuteczności katechezy; środowisk katechetycznych: rodziny, szkoły i parafii; dzieci, młodzieży i dorosłych jako podmiotów katechezy.

Dzięki swej zaangażowanej postawie i pogłębionej refleksji naukowej ks. Profesor wykształcił ludzi dobrze zorientowanych i doskonale przygotowanych do pracy na stanowiskach kierowniczych, do realizacji katechezy w szkole i parafialnych grupach religijnych oraz innych zadań w Kościele i społeczeństwie. Dając im otwartą społecznie formację przyczynił się tym samym do rozwoju katechezy w naszym kraju.

W swoim życiu codziennym ks. prof. Majewski potrafi połączyć rzetelną pracę naukową z otwartością na bieżące problemy w społeczeństwie i w Kościele, a także na potrzeby otoczenia, zarówno w środowisku uniwersyteckim, jak i poza nim. Biorąc pod uwagę charakter katechetyki w pracy dydaktycznej docenia stronę naukową i formacyjną studentów, otwieranie się na przekazywanie wartości, ale jeszcze bardziej na wyzwalanie własnej przedsiębiorczości. Spotkania badawcze i formacyjne, prowadzone przez niego, cechują: poszanowanie godności osobowej, otwartość, partnerstwo, entuzjazm, sumienność, radość, współpraca i odpowiedzialność. Osobiście angażuje się ks. Profesor w prowadzenie prac magisterskich i doktorskich, zawsze jest do dyspozycji studentów, wiele czasu poświęca na konsultacje indywidualne i grupowe, by osiągnąć jak najbardziej zadowalające rezultaty. Kształci i formuje studentów w środowisku, które uważane jest za własne, tworząc zarazem wspólnie ludzkie i eklezjalne środowiska tak dla obopólnego dobra, jak i dla dobra przyszłych pokoleń całej Polski. Styl jego pracy wyraźnie wskazuje, iż jest bardzo szczęśliwy, że mógł długie lata żyć i pracować w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Dzień powołania go do grona pracowników naukowych i dydaktycznych, jak sam to wyznał, nosił w sercu jako datę inspirującą i znaczącą osobowościowo. A jedno i drugie, a szczególnie badania naukowe traktował jako wyjątkową nagrodę życiową. Szczególnie wdzięczni są mu jego uczniowie, którym stawiał wysokie wymagania, ale jednocześnie okazywał życzliwość i dobroć. Te same cechy mogli również z łatwością dostrzec i doświadczyć w codziennych kontaktach jego współpracownicy i koledzy.

Dodać trzeba, że ks. prof. Majewski brał udział w wielu spotkaniach naukowych i duszpasterskich, krajowych i zagranicznych, podczas których wygłaszał referaty i konferencje pedagogiczne i katechetyczne, mające przyczynić się do zdynamizowania wychowania, duszpasterstwa i katechizacji. W pierwszych latach po otrzymaniu święceń kapłańskich w dużym stopniu angażował się także w pracę misyjno-rekolekcyjną. Chętnie pełnił posługę ewangeliczną na ambonie, przy ołtarzu i w konfesjonale.

Ks. prof. Majewski uczestniczył w sposób aktywny i dynamiczny w działalności organizacyjnej, przyczyniając się tym samym do rozwoju katechetyki zarówno na płaszczyźnie ogólnopolskiej jak i międzynarodowej. W latach 1973-1996 był kierownikiem Katedry Katechetyki KUL, a w późniejszych latach pełnił również funkcję opiekuna Katedry Dogmatyki Pastoralnej; w latach 1975-1996 był członkiem Komisji Katechetycznej Episkopatu Polski. W r. 1977 uczestniczył jako ekspert delegacji polskiej na Synod Biskupów w Rzymie. W latach 1979-1982 pełnił funkcję Kierownika Instytutu Teologii

Pastoralnej KUL, a w roku akademickim 1980/81 funkcję prodziekana Wydziału Teologii KUL. W latach 1981-1989 należał jako członek do Europejskiej Komisji Katechetycznej. Od r. 1989 przez cztery lata był członkiem Komisji KUL do kontaktów z Zagranicą, w latach zaś 1992-1994 członkiem Senackiej Komisji KUL do spraw nauki. W Zgromadzeniu Salezjańskim był on w latach 1958-1963 Kierownikiem Studiów w Salezjańskim Seminarium Duchownym, a w latach 1970-1980 Przewodniczącym Salezjańskiej Komisji Katechetycznej Prowincji św. Jacka z siedzibą w Krakowie. W r. 1971 uczestniczył w Kapitulce Generalnej Towarzystwa Salezjańskiego w Rzymie.

Na szczególną uwagę zasługują organizowane w KUL pod kierunkiem Specjalizacji Katechetyki ogólnopolskie sympozja katechetyczne, których inicjatorem był ks. Profesor. Są one przeznaczone głównie dla profesorów katechetyki oraz organizatorów i animatorów katechizacji i zmierzają do wyzwolenia, ukształtowania się i rozwoju „ruchu katechetycznego” Jednym z wymiernych rezultatów każdorazowego sympozjum bywa wydawana pod tym samym tytułem publikacja książkowa.

Ks. prof. Majewski zainicjował także rokroczne sympozja studentów katechetyki KUL i ATK, podczas których, przy uczestnictwie profesorów, wygłasza się referaty i dyskutuje na określone tematy, ale przede wszystkim wspólnie przeżywa się katechetyczny dzień w atmosferze chrześcijańskiej wiary i miłości.

Przedsięwzięciem szczególnie ważnym dla całej Polski są przygotowane pod jego kierunkiem przez studentów KUL podręczniki katechetyczne dla młodzieży. Zostały opublikowane i udostępnione podręczniki dla młodzieży z liceów i techników: *Od religii do wiary* (Lublin 1984), *Wspólnota zbawienia* (Lublin 1984), *Wierność dziedzictwu* (Warszawa 1991), *Spełnienie obietnicy* (Warszawa 1989), *Świadectwo chrześcijańskie* (Warszawa 1990) oraz dla młodzieży szkół zawodowych: *Dar Boży* (Łódź 1985), *Życie Kościoła* (Łódź 1985), *Odpowiedzialność chrześcijańska* (Łódź 1985). Podręczniki te, których koncepcja rodziła się na seminariach uniwersyteckich, opracowywane osobiście przez poszczególnych uczestników seminarium, z kolei były omawiane na wspólnotowych spotkaniach roboczych w różnych miejscach Polski. Zostały one chętnie przyjęte przez katechetów, pozytywnie ocenione i dość powszechnie używane.

III. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Ks. prof. Majewski jest autorem wielu rozpraw naukowych głównie z zakresu katechetyki. Opublikował 24 książki stanowiące prace indywidualne oraz 29 prac zbiorowych, z których 9 – to materiały do formacji katechetów i 10 – przeznaczonych do formacji młodzieży. Wydał także 87 artykułów naukowych oraz 25 o charakterze popularnym. Dokonał tłumaczenia kilku artykułów z języka włoskiego i niemieckiego. Rozprawy naukowe ks. Profesor publikował również w językach obcych za granicą, szczególnie w Niemczech i we Włoszech. W jego dorobku naukowym na szczególną uwagę zasługują następujące pozycje książkowe: *Antropologiczna koncepcja katechezy*, *Propozycja katechezy integralnej*, *Fundamentalne problemy katechetyki*, *Katecheza wierna Bogu i człowiekowi*, *Zagadnienia metodologiczne katechetyki*, *Teologia katechezy*, *Katecheza permanentna*, *Implikacje katechetyczne przemian autorytetu*, *Symbole w katechezie*, *Nowa ewangelizacja w kontekście pluralizmu katechetycznego*, *Nauczanie w procesie katechetycznym*, *Pedagogiczno-dydaktyczne wartości katechezy integralnej*, *Aktualne wyzwania katechetyczne*.

Do wymienionych pozycji książkowych należy dołączyć niektóre ważniejsze artykuły naukowe i popularne: *Egzystencjalna koncepcja człowieka a katecheza antropologiczna*, *Zainteresowanie katechezą rodzinną i próby jej interpretacji*, *Wpływ sekularyzacji na postawę moralną Kościoła*, *Katecheza młodzieży okresu dojrzewania*, *Idee przewodnie katechezy dorosłych*, *Teoretyczne podstawy i próba redakcji podręcznika dla młodzieży*, *Katecheza w kręgu doświadczenia*, *Katecheza wspólnoty, we wspólnocie i dla wspólnoty*, *Wartości antropologiczne i kerygmatyczne we współczesnej katechezie*, *Co z permanentną formacją katechetów*.

Pod kierunkiem ks. prof. Majewskiego ukazały się prace zbiorowe służące do formacji katechetów i katechizacji młodzieży. A oto ważniejsze z nich: *O katechezie w naszych czasach*, *Patologia społeczna wśród młodzieży*, *Wychowanie chrześcijańskie w duchu św. Jana Bosko*, *Formacja katechetów*, *Podstawowe wymiary katechezy*, *Katecheza w szkole*, *Tajemnica Boga i człowieka*, *Spotkanie człowieka z Bogiem w Chrystusie*.

W miarę rozwoju zainteresowania katechezą po drugiej wojnie światowej, jawiła się potrzeba nie tylko jej pogłębienia, ale również nowego, całościowego spojrzenia na katechetykę jako teorię katechezy. W kolejnych etapach rozwoju katechetyki zwracano uwagę na pewne wybrane problemy: metodę, podmiot, treść czy też ostatnio naturę katechezy. Można więc zauważyć, że katechetykę traktowano dość wąsko, skoro jej przedmiot stanowiły tylko

elementy a nie cała katecheza. Dotykając problemu katechetyki jako takiej siłą faktu trzeba zająć się jej metodologią, co jest sprawą niezmiernie trudną, ale równocześnie istotną. Brak metodologii mógłby spowodować zagubienie się katechetyki, a w konsekwencji uprawianie jej na własny użytek wynaturzyłoby katechezę jako istotną formę apostołstwa Kościoła. Ponieważ w katechetyce polskiej zagadnienia metodologiczne występowały jedynie przy okazji innych rozważań, były bardzo skąpe, a czasem budziły uzasadnione wątpliwości, ks prof. Majewski jako pierwszy zebrał, wyjaśnił i uporządkował najważniejsze treści metodologiczne tej tak ważnej dziedziny. Oczywiście nie obejmuje on całej metodologii katechetyki, ale zarysowuje najistotniejsze jej zagadnienia. Najważniejszym problemem wydaje się przebicie przez gąszcz tychże zagadnień, wskazanie na właściwą drogę badań katechetycznych i wytyczenie kierunku działania katechetycznego. Katechetyka ukazana jest jako teoria zorientowana praktycznie, autonomiczna, ukierunkowana pluralistycznie, otwarta na nauki teologiczne i antropologiczne. Posługuje się metodami wypracowanymi przez inne dziedziny, jak również metodami, które zostały – przynajmniej częściowo – wypracowane przez nią samą. Za ważne swoje zadanie katechetyka uznaje przygotowanie zarówno do badań naukowych, jak i prowadzenia właściwej praktyki katechetycznej.

Poszukując właściwego modelu katechezy, ks prof. Majewski wychodzi od katechezy antropologicznej. Jest on pierwszym, który w Polsce opracował całościowo tę katechezę w książce *Antropologiczna koncepcja katechezy* wydanej w 1974 r. Wychodzi on z założenia, że katecheza z jednej strony ma wpływać na życie i je kierunkować, a z drugiej liczyć się z jego przejawami i zajmować wobec nich otwartą postawę. Chcąc być aktualną, musi śledzić przejawy współczesnego życia i świadomie poddawać się jego wpływowi w celu nowego samookreślenia się i wypracowania bardziej skutecznych sposobów oddziaływania. Ks. Profesor wskazuje na uwarunkowania współczesnej katechezy i równocześnie wnika w jej wewnętrzną dynamikę. Wykazuje, że katecheza antropologiczna w sposób sobie właściwy ujmuje cel, naturę, treść i formy. Celem jest dojrzała wiara, oparta na wszechstronnym rozwoju osobowości człowieka skierowanego na Boga. Jeżeli celem katechezy jest w pełni rozwinięty człowiek wierzący, to jej główną funkcją będzie interpretacja problemów egzystencjalnych człowieka, oparta na objawieniu Bożym i nauce Kościoła. Treścią takiej katechezy jest doświadczenie ludzkie i kultura oraz orędzie przekazywane przez Boga w Chrystusie. Katecheza antropologiczna podtrzymuje wiele dotychczasowych form katechizacji, opracowuje nowe, będące wyrazem przejścia od konkretnych problemów człowieka w kierunku

ich wspólnotowej interpretacji. W duchu tej katechezy opracowane zostały podręczniki katechetyczne dla młodzieży, o których wspomniano już wyżej.

Zaprezentowana antropologiczna koncepcja katechezy w sposób niepowtarzalny wzbogaciła naukowy dorobek katechetyczny oraz stworzyła nowe możliwości bardziej skutecznej katechizacji. Jednak dla ks. prof. Majewskiego stała się ona jedynie inspiracją do stworzenia nowego modelu katechezy, którą jest katecheza integralna, proponowana jako odpowiednia dla naszych czasów. Jest ona traktowana jako forma urzeczywistniania się Kościoła we współczesnym laicyzującym się świecie. Ze względu na to, że zbyt dalekie wchodzenie w świat, solidaryzowanie się z wieloma jego dziedzinami życia i pracy może osłabić istotę katechezy, którą jest kształtowanie dojrzałej wiary, powinna ona dla zachowania swojej identyczności wyrastać z objawienia, podtrzymywać i rozwijać wewnętrzne relacje z Kościołem, ukierunkowywać się na liturgię i prowadzić dialog ze światem. Twórca katechezy integralnej jest świadomy, że tworzy ją wiele elementów wewnętrznie ze sobą powiązanych, jednak doświadczenie religijne i świadectwo wiary traktuje on jako czynniki najbardziej zasadnicze dla aktualności i skuteczności katechezy. Można więc dostrzec, że katecheza integralna znajduje swoje podstawy w objawieniu Bożym i doświadczeniu ludzkim, uczestniczy w życiu Kościoła i świata, włącza się w rozwój osoby, wspólnoty i wiary, otwiera perspektywę człowiekowi i kształtuje postawę odpowiedzialności za świat. Jest ona ze wszech miar otwarta, dialogiczna, dynamiczna i perspektywiczna. Próbuje niwelować tym samym różne dualizmy, które nagromadziły się poprzez wieki akcentujące jedną rzeczywistość, a pomijające drugą oraz tworzące rozdźwięk między tym, co nadprzyrodzone a tym, co naturalne, między Kościołem a światem, niebem a ziemią.

W procesie powstawania, tworzenia się oraz projektowania katechezy, przez długie wieki przywiązywano szczególną uwagę jedynie do nauczania i uczenia się. Ks. prof. Majewski ujmuje ten proces znacznie szerzej. Zalicza do niego nauczanie, wychowanie i przepowiadanie ewangeliczne. Te zaś rozumie on jako z jednej strony organicznie związane ze sobą i wtopione w katechezę, a z drugiej, jako wciąż otwierające się na siebie, rozwijające, doskonalące i tworzące coraz nowsze układy.

Propozycja katechezy integralnej zrodziła się w wyniku studium nad współczesnymi kierunkami katechetycznymi, których jest wiele. Każdy z nich posiada własną koncepcję katechezy. Synteza pomogła ks. Profesorowi przebić się przez te kierunki, dostrzec punkty styczne i różnice zachodzące między nimi, a przede wszystkim prześledzić ewolucję, doskonalenie i coraz głębsze ujęcie. W kierunkach tych dostrzega się dwie linie: biblijną i psycho-

logiczno-socjologiczną. Oczywiście w każdej z nich są zawarte wartości boskie i ludzkie, jednakże wartości te znajdują się obok siebie, zamiast się przenikać wzajemnie. Katecheza jest więc ustawiona w określonej pozycji przy dobraniu sobie wartości z innego kierunku. Zaproponowana przez Profesora zasada korelacji podejmuje próbę powiązania objawienia i doświadczenia, tradycji i współczesności, życia Kościoła i życia wiernych. Przeciwstawia się trwaniu przy nauce Kościoła bez uwzględnienia konkretnego życia, jak również dopasowywaniu się do współczesności z pominięciem podstawowych zasad eklezjalnych. Objawienie bowiem nie występuje dopiero tam, gdzie kończy się doświadczenie, poznanie i działanie człowieka. Chodzi natomiast o takie sprzężenie objawienia i doświadczenia, słowa Bożego i problemów ludzkich, by z niego wyzwała się postawa prowokująca, krytyczna i zaangażowana.

Rozwój wiary powinien korespondować z rozwojem osoby, społeczeństwa i kultury. A ponieważ we wszystkich tych dziedzinach dokonały się, dokonują się i przypuszczalnie będą się dokonywać istotne przemiany, razem z wychowaniem i nauczaniem powinna im towarzyszyć katecheza permanentna. W literaturze światowej niewiele jest wiadomości na jej temat, a w polskiej można najwyżej znaleźć małe wzmianki. Ojciec św. Jan Paweł II podczas pielgrzymek do Ojczyzny zarysował problematykę katechezy permanentnej mówiąc o katechezie obecnej w rozwijającej się osobie, społeczności, kulturze, obyczajach i zwyczajach. Systematyczna katecheza okresowa jest zmuszona realizować określony program treściowy. Tymczasem życie religijne nie da się zmieścić w ustalonych ramach, przeciwnie, wychodzi poza nie i wielokrotnie toczy się własnymi torami. Ze względu na to ks. Profesor dostrzega nieodzowność katechezy permanentnej uczestniczącej we wszystkich przejawach życia, wzbogacając je i ukierunkowując odpowiednio. Wykazuje on, że dotychczasowe ujęcie katechezy permanentnej, jako uzupełniającej formację katechezy związanej jedynie z poszczególnymi fazami życia ludzkiego, jest zbyt wąskie. Każda katecheza bowiem powinna się ukierunkować na katechezę permanentną i przeciwnie, dzięki katechezie permanentnej z katechezy może się utworzyć organiczny proces formacji osoby i grupy społecznej. W sposób przygodny i nie do końca przemyślany jest ona stosowana pod innymi tylko nazwami w wielu środowiskach. Chodzi jednak o to, by była to stała, uzasadniona i odpowiedzialna praktyka katechezy permanentnej. Nie pomniejszając poszczególnych czynności zauważa się, że formacja człowieka osiąga najlepsze wyniki, gdy jest włączona w pełny, stały i zróżnicowany proces rozwojowy.

Katecheza, jakkolwiek konieczna, nie może się przeceniać w swoich oddziaływaniach, lecz powinna nawiązywać kontakt z wieloma innymi formami ureligijnienia człowieka, ale przede wszystkim liczyć się tak z naturalnymi, jak i nadnaturalnymi prawami rozwojowymi. Jest również uwarunkowana środowiskowo, zależy więc od grup społecznych, kultury, obyczajów i zwyczajów. Co więcej, poszczególne środowiska: rodzinne, szkolne i parafialne, zdaniem ks. prof. Majewskiego, warunkują ją w sposób niepowtarzalny, wywierają na nią swoiste, a jakże korzystne piętno. Katecheza rodzinna włączona w całość katechezy eklezjalnej i w cały proces pedagogiczno-dydaktyczny, będąc w pewnej mierze jej przygotowaniem i uzupełnieniem, właściwie i zasadniczo jest źródłem, z którego mają wypływać wszystkie inne katechezy, i fundamentem, na którym mają się one opierać. Stąd byłoby nieporozumieniem sprowadzanie jej tylko do uwrażliwienia religijnego, nauczania formuł modlitewnych i wspólnego uczestnictwa we mszy św. Katecheza natomiast traciłaby na wartości i podcinała swoje korzenie, gdyby zamiast wypływać z życia rodzinnego i wzbogacać jego treść, podważała je lub mu się przeciwstawiała. Katecheza szkolna otwarta jest na środowiska rodzinne i parafialne, które z jednej strony udzielają wydatnej pomocy, a z drugiej korzystają z tejże nauki. Trudno sobie wyobrazić katechezę bez powiązania jej z Kościołem, który jako wspólnota wspólnot realizuje dzieło zbawienia w małych wspólnotach na wzór wspólnot apostołskich. Katecheza, mając bezpośrednie oparcie w małych wspólnotach, ustawicznie staje przed zadaniem ich tworzenia. Chodzi o powstawanie, rozwijanie i funkcjonowanie małych wspólnot w szkole, parafii i organizacjach społecznych. Katecheza oparta na rodzinie i rozwijająca się w niej może stać się najbardziej twórczym zaczątkiem odnowy Kościoła – wspólnoty wspólnot. Wyrastając z Kościoła i mając w nim trwałe oparcie, jednocześnie podejmuje ona zadanie przemiany z parafii rzeczowo-administracyjnej na osobowo-wspólnotową. W ten sposób z narzędzia dydaktycznego staje się istotną formą życia i działania Kościoła.

Po usunięciu religii ze szkół w r. 1961 i pokonaniu trudności z tym związanych, katecheza w Polsce znalazła sobie miejsce przy parafiach. Stała się swoistym fenomenem zarówno dla Zachodu, jak i innych krajów komunistycznego reżimu. Powrót jej do szkoły w r. 1990 dokonał się dość nieoczekiwanie i bez wystarczającego przygotowania psychologicznego, zwłaszcza katechizujących, którzy podejmując swoje zadania byli pełni obaw. Ks. prof. Majewski włączył się w ogólnopolską dyskusję poprzez wykład monograficzny na ten temat prowadzony wśród studentów KUL w roku akademickim 1991/92, zorganizowanie ogólnopolskiego sympozjum katechetycznego oraz liczne publikacje, zawierające w sobie bogactwo refleksji i doświadczenia

katechetycznego, wynikającego z życia szkoły i służącego katechezie szkolnej. W sytuacji poszukiwania i niejasności Profesor próbuje ukazać relacje zachodzące między lekcją religii a katechezą i umiejscowić je w szerokim kontekście duszpasterskim i wychowawczym. Lekcję religii ujmuje jako ciągle otwieranie człowieka na siebie i świat, oparte na tradycji chrześcijańskiej, celem zdobycia krytycznej orientacji i sensu życia, katechezę natomiast jako formę urzeczywistniania się Kościoła, która wychodzi z objawienia, koncentruje się na Jezusie Chrystusie, zmierza do kształtowania postawy świadectwa, pokoju, sprawiedliwości i miłości. Zarówno lekcja religii jak i katecheza posiadają specyficzne właściwości i nie można czynić jednego podstawą czy narzędziem dla drugiego. Istnieje potrzeba autentycznego spotkania w tworzeniu jednego procesu uduchowienia człowieka. Lekcja religii otwierając ucznia na transcendencję nie jest tylko punktem wyjścia dla katechezy, a katecheza jedynie przedłużeniem lekcji religii. Katecheza jest również otwarciem człowieka, ale otwarciem wewnętrznym na drugiego człowieka, by razem z nim tworzyć wspólnotę. Niezbędne są więc obydwie formy i dopiero ich wzajemna współpraca przynosi pełne owoce życia humanistycznego i religijnego. Oddzielenie natomiast uczenia religii od katechezy sprawia, że zadowolamy się jedynie zapoczątkowaniem formacji, a oddzielenie katechezy od uczenia czyni pracę katechetyczną niewystarczająco umotywowaną. Byłoby rzeczą bardzo niekorzystną, gdyby katecheci weszli do szkoły, pozostawiając katechezę w kościele, ale też byłoby rzeczą ryzykowną wchodzić do szkoły z katechezą parafialną powołując się na to, że wyłoniła się ona w trudnych warunkach życia polskiego i sprawdziła się powszechnie. Dlatego też, pomimo iż katecheza realizuje się w szkole, istnieje ogromne zapotrzebowanie na katechezę pozaszkolną: małych grup eklezjalnych, spotkań rówieśniczych, zespołów zainteresowań religijnych itp.

Współczesne piśmiennictwo zarówno pozanaukowe jak i naukowe chętnie zajmuje się problemami nurtującymi człowieka. Z punktu widzenia metodologicznego katechetyka powinna badać i rozwijać katechezę we wszystkich jej wymiarach. A od strony praktycznej biorąc, ze względu na zapotrzebowanie katechetów, należałoby w większym stopniu niż dotychczas przybliżać, naświetlać i ukierunkowywać problemy aktualne. Ponieważ problemy bieżące, jako pojawiające się w coraz to nowym kontekście, zawierają w sobie ogromny splot niewiadomych, ich rozwiązywanie jest szczególnie trudne. I dlatego ks. prof. Majewski włącza się do grona badaczy podejmujących w miarę najważniejsze bieżące problemy katechetyczne, naświetla je wielostronnie i kierunkowo. Zwraca uwagę, że obecne społeczeństwo pluralistyczne i wielokulturowa synteza utrudniają w niemałym stopniu normalne życie religijno-

-moralne i funkcjonowanie zwyczajnej katechezy. W konkretnej sytuacji jako najbardziej realną proponuje on ewangelizację i katechezę zróżnicowaną treściowo i metodycznie. Współczesnemu człowiekowi znajdującemu się w procesach sekularyzacji i laicyzacji nie sposób przekazywać pogłębionych wartości chrześcijaństwa, ale trzeba rozpocząć pracę ewangelizacyjną niejako od początku. Natomiast z pewnymi grupami trzeba i jest obowiązkiem pójść dalej, by dzięki przepowiadaniu ewangelicznemu i życiu we wspólnocie aktywnie mogli uczestniczyć w Kościele i tworzyć Kościół, rozwijać wiarę w pełni dla siebie i dla innych.

Należy podkreślić, że ks. prof. Majewski wniósł w polską myśl katechetyczną nową koncepcję katechezy. Katecheza ta zajmuje się posługą słowa stale rozwijającego wiarę. Zajmować się rozwojem wiary oznacza jednocześnie zainteresować się człowiekiem, jego procesem rozwojowym, środowiskiem społeczno-kulturowym, w którym się on kształtuje, Chrystusem, z którym nawiązuje stały dialog, Kościołem, w którym zwłaszcza przez udział w liturgii umacnia się wewnętrznie. Do tego dodać należy zadanie wyzwania sensu życia tak bardzo osłabionego i wątpliwego, podnoszenia godności człowieka zagubionego w zmasowanym społeczeństwie, integracji życia osobowego i społecznego, zespalania wiary z życiem codziennym, otwierania eschatologicznych perspektyw.

Koncepcje katechetyczne ks. Profesora wyznaczają wciąż nowe pola badawcze problematyki katechetycznej. Jego książki i artykuły wchodzą na stałe w krajobraz polskiej myśli katechetycznej.